

PROBLEMS OF DRINKING WATER THAT DISTURB EVERYONE

Kondratyuk V.A., Lototska O.V.

ПРОБЛЕМИ ПИТНОЇ ВОДИ, ЯКІ ТУРБУЮТЬ УСІХ

Кондратюк В.А., Лотоцька О.В.,

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського»

«Воді было дано чарівну владу стати соком життя на Землі».
Леонардо да Вінчи

2016 року у видавництві «Медицина» з друку вийшла фундаментальна монографія доктора медичних наук, професора В.О. Прокопова за редакцією доктора медичних наук, професора, академіка НАМН України А.М. Сердюка «Питна вода України: медико-екологічні та санітарно-гігієнічні аспекти». У ній узагальнено та проаналізовано напрацювання численних фахівців і власні дослідження у сфері питного водопостачання та якості питної води за тривалий час.

Тема монографії є надзвичайно актуальною. В Україні загострилася проблема забезпечення населення доброякісною питною водою, а у деяких регіонах набула кризового характеру. Вирішення проблеми ускладнюється через незадовільну якість води підземних і поверхневих джерел водопостачання. Застосовуються неефективні та застарілі технології очищення, транспортування та розподілу води. Через значні пошкодження основних фондів централізованих систем водопостачання якість питної води у деяких населених пунктах України за окремими показниками не відповідає вимогам існуючого законодавства. Значна частина населення споживає водопровідну питну воду, якість якої може становити загрозу для здоров'я. Тому поява монографії, що охоплює широке коло проблем, від загальної характеристики водоспоживання та водозабезпечення населення, якості питної води до методів доочищення води та видів альтернативного водопостачання, є дуже своєчасною.

У передмові автори обґрунтовують актуальність монографії та вказують основне своє завдання – подати сучасний стан водопостачання та якості питної води в Україні, її медико-екологічні та санітарно-гігієнічні аспекти, використовуючи при цьому офіційні дані та матеріали

РЕЦЕНЗІЯ

особистих багаторічних досліджень та спостережень.

У першому розділі монографії наводиться загальна характеристика централізованого водоспоживання і водозабезпеченості населення України та проблеми, пов'язані з низькою якістю питної води. У другому розділі висвітлюються особливості сучасного стану водопостачання та якості поверхневих і підземних вод та шляхи їх забруднення. У третьому розділі описуються водоочисні технології та методи кондиціювання води, що використовуються на річкових та артезіанських водопроводах. Велика увага приділяється бар'єрній ролі традиційної технології з типовим набором водоочисних споруд та аналізу ефективності очищення на водоочисних спорудах. Четвертий розділ монографії присвячено стану водопровідних мереж в Україні: внутрішнім та зовнішнім факторам, що впливають на якість води у водопровідних металевих трубах, дається гігієнічна оцінка полімерним і азбестоцементним мережам та їхнього можливого впливу на якість води.

Недосконалість традиційної в Україні технології підготовки питної води із поверхневих джерел (застосування хлору для знезараження) описується у п'ятому розділі. Автор подає характеристику побічних продуктів дезінфекції (хлорорганічних сполук, тригалометанам, галогеноцтовим кислотам), умовам та факторам, що впливають на процес їх утворення, та аналіз канцерогенного ризику для здоров'я населення.

Шостий розділ присвячений аналізу сучасного стану та якості питної води централізованих та децентралізованих систем водопостачання України. Автор наголошує, що для забезпечення населення якісною питною водою необхідна наявність науково обґрунтованих нормативів. Цьому сприяє сучасне законодавчо-нормативне забезпечення якості питної води, яке постійно вдосконалюється згід-

но з сучасними вимогами. Також у цьому розділі аналізується централізоване та децентралізоване питне водопостачання населення. Особливо цікавою є незалежна оцінка якості питної води, що споживається у побуті, отримана під час соціологічного опитування населення.

Наслідком мікробного та хімічного забруднення питної води для здоров'я населення присвячено сьомий розділ монографії. Автор підкреслює, що мікробна контамінація питної води і хімічні речовини у ній є небезпечними для споживачів і спричиняють водно-зумовлені інфекційні та неінфекційні захворювання.

У восьмому розділі монографії розглядаються проблеми доочищення питної води у місцях безпосереднього споживання населенням. Автор аналізує досвід використання побутових фільтрів та ефективність доочищення на різних колективних водоочисних установках.

У дев'ятому розділі монографії характеризуються види альтернативного питного водопостачання та стан їхнього розвитку в Україні, детально описуються особливості водопостачання населення через бюветні комплекси, з пунктів розливу та фасованою питною водою.

Завершується монографія висновками. Автор висловлює надію, що держава, усвідомлюючи важливість забезпечення населення якісною питною водою, від якої залежить здоров'я нації, зробить усе можливе для поліпшення ситуації з водопостачання в Україні.

Поданий у монографії матеріал добре ілюстровано. Він містить емні за змістом і лаконічні за формою таблиці, схеми, рисунки, що істотно полегшують сприйняття досить складної інформації. Книга буде вельми корисною для наукових і практичних фахівців, студентів навчальних закладів медичного, медико-профілактичного, інженерного та екологічного спрямування, працівників водопостачання, екологічних та гігієнічних служб.

Надійшла до редакції 06.03.2017

THE SEARCHER OF HISTORICAL TRUTH

Yavorovsky O.P., Vilensky Yu.S., Vasilieva I.V., Romanyuk O.V.

ПОШУКОВЕЦЬ ІСТОРИЧНОЇ ПРАВДИ

Бібліобіографічні нотатки до портрета кандидата історичних наук,
доцента НМУ І.М. Сахарчука

**ЯВОРОВСЬКИЙ О.П.,
ВІЛЕНСЬКИЙ Ю.С.,
ВАСИЛЬЄВА І.В.,
РОМАНЮК О.В.,**
Національний медичний
університет
ім. О.О. Богомольця,
м. Київ

УДК: 614.2(477)

ван Сахарчук народився 4 лютого 1937 року у селі Заозер'я нинішньої Рівненської області.

Згадуючи дитинство, Іван Михайлович казав: «Голодно було, холодно і лячно». Складно сказати, що з того суперечливого буття вплинуло на становлення його як людини і професіонала, але 1959 року він вступив на історико-філософський факультет Київського державного університету, навчання в якому завершив 1964 року. Направлення отримав до Луганська. Викладав історію КППС у Луганському педагогічному і Луганському машинобудівному інститутах.

1967 року І.М. Сахарчук вступив до аспірантури рідного університету. За три роки успішно захистив кандидатську дисертацію. У грудні 1969-го молодого вченого було зараховано на посаду викладача, а потім і старшого викладача кафедри історії КППС і

політичної економії Київського медичного інституту імені академіка О.О. Богомольця. У 1978 році він отримав звання доцента.

Сахарчук І.М. багато працював зі студентами. Щорічно організовував конференції «Як працювати над книгою», «Як конспектувати першоджерела», робив огляди літератури, опублікованої у журналах «Питання історії», «Історичний український журнал», «Вісник вищої школи» тощо. Брав участь у факультетських, інститутських, республіканських науково-методичних та учбово-методичних конференціях.

З 2000 по 2002 рік Іван Михайлович виконував обов'язки завідувача, а з 2003 по 2008-й став доцентом кафедри соціології. У 2008-2016 роках він – доцент кафедри філософії та соціології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця. Його роботу було відзначено

© Яворовський О.П., Віленський Ю.С., Васильєва І.В., Романюк О.В. СТАТТЯ, 2018.

№ 1 2018 ENVIRONMENT & HEALTH 78

Почесною грамотою МОЗ України (2007) і Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2012).

Сахарчук І.М. розробив авторський курс «Кратологія: наука про владу», який до 2016 року викладався студентам університету. Окрім того, він займався розробкою та впровадженням програм з курсів дисциплін «Політологія», «Проблеми інтелігенції та інтелігентності», «Історія України» тощо, науково-методичні матеріали, тести із зазначених дисциплін, готував лекції та семінарські заняття.

Іван Михайлович піднімав із забуття важливі сторінки розвитку окремих сіл, містечок: «Вигурівщина. Історично-публіцистичний нарис про спалене і відроджене село Київської області», «Кодра. Історично-публіцистичний нарис про спалене і відроджене село Київської області», «Новосілки на Дніпрі. Історично-публіцистичний нарис про спалене і відроджене село Київської області», «Заруддя. Історично-публіцистичний нарис про спалене і відроджене село Київської області», «Теремці, Ладижичі. Історично-публіцистичний нарис про спалені і відроджені села Київської області», «Ялівка. Нарис про спалене і відроджене село Київської області».

Немало його робіт присвячено історико-політичній проблематиці: «Деякі аспекти соціальної політики Богдана Хмельницького періоду визвольної війни 1648-1656 років», «Антиукраїнський терор в Закерзоні», «Політика гетьманських урядів української держави 50-70 рр. XVII ст.», «Сучасні геополітичні проблеми незалежної України» (у 1990-х роках).

Вагоме місце у творчому доробку й утвердженні громадянської позиції І.М. Сахарчука посідає тема пошуку і наукове опрацювання історичних документів і матеріалів, спрямованих на повернення українській медичній думці і суспільству імен репресованих, безвинно засуджених і розстріляних вчених-медиків: професорів Підгаєцького В.Я., Удовенка В.В. та лікаря Кудрицького М.А.

Копітка і наполегливе вив-

чення матеріалів, що зберігаються у фондах Державного архіву міста Києва (ДАК), Центрального Державного архіву вищих органів влади і управління України (ЦДАВО України), Галузевого державного архіву Служби безпеки України (ГДА СБУ), у сукупності з вивченням наукових праць і звітів, які зберігаються у бібліотечних фондах нашої держави, лягли в основу цілої низки ґрунтовних публікацій. Серед них і цикл монографічних видань: „Володимир Підгаєцький: Повернення із забуття. 1889-1937” (Кундієв Ю.І., Яворовський О.П., Трахтенберг І.М., Сахарчук І.М. Житомир: «Полісся», 2008. 324 с.), „Доля родини репресованого вченого-гігієніста” (Куднієв Ю.І., Яворовський О.П., Парій В.Д., Сахарчук І.М. (Житомир: «Полісся», 2009. 110 с.), „Микола Кудрицький Лікар. Педагог. Вчений Черкаси” (Яворовський О.П., Сахарчук І.М. ТОВ «МАКЛАУТ», 2009. 156 с.), „Батько і син Підгаєцькі: дві долі” (Кундієв Ю.І., Яворовський О.П., Сахарчук І.М., Парій В.Д. Житомир: «Полісся», 2012. 396 с.), „Володимир Удовенко: життєпис репресованого професора-гігієніста” (Москаленко В.Ф., Бардов В.Г., Гринзовський А.М., Яворовський О.П., Сахарчук І.М., Омельчук С.Т., Зенкіна В.І. Вінниця: Нова Книга, 2012. 376 с.)

За цикл наукових праць «Репресовані і реабілітовані вчені-гігієністи праці: повернення забутих імен і вітчизняних наукових пріоритетів», який містив 5 вищезазначених монографій, а також понад 20 наукових статей з цієї проблематики, Іван Михайлович Сахарчук у складі авторського колективу був удостоєний

премії НАМН України з теоретичної медицини за 2009 рік (Постанова № 21/7 від 22.12.2010 р.).

Опрацювання І.М. Сахарчуком значного за обсягом архівного матеріалу, дисертаційних робіт і наукових публікацій дозволило видати до 175-річчя НМУ імені О.О. Богомольця монографію «Історія становлення санітарно-гігієнічного факультету КМІ як школи громадського здоров'я в Україні. 1841-1941: До 175-річчя Національного медичного університету імені О.О. Богомольця. 1841-2016» (Яворовський О.П., Цехмістер Я.В., Сахарчук І.М. Київ: ВД «Авіценна», 2016. 200 с.). У цій книзі подано недостатньо досліджений й фактично не відображений у наукових виданнях період історії становлення факультету з 1841 по 1941 роки.

Саме у цей період ідея інтеграції гігієни в освітній процес підготовки лікаря в університеті пройшла діалектичний шлях від викладання окремих гігієнічних дисциплін до створення самостійної кафедри гігієни й організації у 1920-ті роки диференціації доцентських курсів з утворення профільних гігієнічних кафедр і, зрештою, до створення 1930 року санітарно-гігієнічного факультету. У монографії завдяки архівним знахідкам І.М. Сахарчука вперше відтворено повну фотогалерею деканів факультету і наведено поіменні списки випускників 1936-1947 років.

Плекаємо надію, що творча та наукова діяльність Івана Михайловича не залишиться поза увагою медичної спільноти та нащадків.

На фото: Іван Михайлович Сахарчук.

Надійшла до редакції 18.12.2017

ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ